

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS METSON, TEEREN, PYYN JA RIEKON METSÄSTYKSEN KIELTÄMISESTÄ METSÄSTYSVUONNA 2022–2023

Pääasiallinen sisältö

Esitys perustuu heinä-elokuussa laskettujen riistakolmiolaskentojen tuloksiin, jotka osoittavat metsäkanalintukantojen jatkaneen vahvalla tasolla suuressa osassa maata. Osassa maata kannat ovat keskimääräisellä tasolla ja riekkokanta suuressa osassa maata edelleen heikolla tasolla. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin metsästyslain (615/1993) 38 §:n nojalla metson, teeren, pyyn ja riekon metsästys eräissä maakunnissa ja kunnissa joko kokonaan tai metsästysaikaa lyhennettäisiin osittain.

Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii tämän asetuksen avulla rajoittamaan metsästystä siten, että metsästystä harjoitetaan metsästyslaissa säädetyn kestävästä käytön periaatteen mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu. Esitetty asetus perustuu Suomen riistakeskuksen 9.8.2022 maa- ja metsätalousministeriölle tekemään esitykseen.

Riistakolmiolaskennat osoittavat pääsääntöisesti kaikkien neljän metsäkanalintulajin kantojen jatkaneen edellisvuosien vahvalla tasolla, erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa. Näin ollen voidaan sallia aiempaa pidemmät metsästysajat monilla alueilla. Urosmetson ja –teeren talvimetsästys voitaisiin sallia metsästysasetuksen mukaisesti aiempaa laajemmilla alueilla. Teeren metsästys kiellettäisiin kokonaan Varsinais-Suomessa. Metson metsästys kiellettäisiin Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa. Pyyntä on kuitenkin edelleen harva muun muassa maan pohjoisosissa, joten pyyn metsästysaikaa lyhennettäisiin monilla alueilla ja sen metsästys kiellettäisiin kokonaan Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa. Riekon kanta on edelleen heikko laajoilla alueilla maan keskiosissa ja osin myös maan pohjoisosassa, joten sen metsästys kiellettäisiin kokonaan edelleen suuressa osassa maata edellisvuosien tapaan.

1 Nykytila

Metsästyslain 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävästä käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettyllä vuosittaisella yleisellä rauhoitusajalla. Yleisistä rauhoitusajoista säädetään metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:ssä.

Metsästysasetuksen 24 § yleisiä rauhoitusajkoja muutettiin vuonna 2018 valtioneuvoston asetuksella (392/2018) siten, että metson, teeren ja pyyn metsästysaika jatkuu syyskuun 10 päivästä joulukuun 10 päivään saakka. Lisäksi sallittiin myös urosteeren ja urosmetson talvimetsästys 10.–31.1. osassa maata. Tarkoituksena on, että normaaleina

lintuvuosina metsästysaika voisi jatkua suurin piirtein aiemman käytännön mukaisesti ja hyvinä lintuvuosina syksyinen metsästysaika voisi jatkua joulukuun loppuun saakka. Urosteeren ja urosmetson talvimetsästys 10.–31.1. sallittaisiin vain erityisen hyvinä runsaiden kantojen vuosina, kun saatavilla on riittävät laskentatiedot kannan runsauden varmistamiseen.

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin 21 kohdassa on säädetty rauhoitetuksi naarasteeri joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään ja urosteeri Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Lapin maakunnissa joulukuun 11 päivästä tammikuun 9 päivään ja helmikuun 1 päivästä syyskuun 9 päivään sekä muualla maassa joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään.

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin 22 kohdassa on säädetty rauhoitetuksi pyy joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään, naarasmetso Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa lokakuun 1 päivästä syyskuun 9 päivään ja muualla maassa joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään ja urosmetso Etelä-Pohjanmaan, Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Lapin maakunnissa joulukuun 11 päivästä tammikuun 9 päivään ja helmikuun 1 päivästä syyskuun 9 päivään ja Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa lokakuun 1 päivästä syyskuun 9 päivään sekä muualla maassa joulukuun 11 päivästä syyskuun 9 päivään.

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin 19 kohdassa on säädetty riekon yleinen rauhoitusaika Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakuntien alueella lukuun ottamatta Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia 1.11.–9.9. sekä Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa 1.4.–9.9. ja muualla maassa koko vuoden.

Metson, teeren, pyyn ja riekon metsästystä säätelee myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Metso, teeri, pyy ja riekko kuuluvat lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II B-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologiaa, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon. Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästä kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa B-osassa lueteltuja lajeja saa metsästä vain niissä jäsenvaltioissa, joista on siinä maininta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.

Metsästyslain 38 § on muutettu 1.8.2017 voimaan tulleella lailla (504/2017). Sen mukaan, jos riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästystä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästystä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnistemerkillä. Rajoitus tai kieltäminen voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kieltäminen tulee kumota ennen määräajan päättymistä. Rajoitus tai kieltäminen voi olla: 1) alueellinen; 2) ajallinen; 3) saaliseläimen sukupuolta koskeva; 4) metsästäjäkohtainen saaliskiintiö; tai 5) pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskeva. Rajoituksesta, kiellosta tai tunnistemerkeistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueella rajoitus tai kieltäminen koskee.

Kielto tai rajoitus voidaan asettaa joustavasti ympäri vuoden. Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kieltäminen tai rajoitus ennen määräajan päättymistä, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riistakantojen vuotuisen vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa, mutta sitä on tarpeen edelleen kehittää yhteistyössä Suomen riistakeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden kanssa. Käytännössä alueelliset rajaukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (808/2021) metson, teeren, pyyn ja riekon metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2021–2022 oli kielletty osassa maata riekon metsästys sekä lyhennetty metson, teeren, pyyn ja riekon metsästysaikaa.

2 Metsästysrajoitusten valmistelu 2022, Suomen riistakeskuksen esitys 9.8.2022 liitteenä

Metsästysrajoitusten valmistelu perustuu Luonnonvarakeskuksen riistakolmiolaskennoista saataviin kuluvan kesän tuoreisiin metsäkanalintukantojen laskentatietoihin sekä Ylä-Lapin riekkojen linjalaskentoihin. Vuonna 2022 riistakolmiolaskennat suositeltiin tehtäväksi 23.7.–7.8. välisenä aikana. Luonnonvarakeskus on kehittänyt laskentatulosten palauttamiseen sähköisen järjestelmän, jolla tulokset saadaan nopeasti käyttöön. Tiistaihin 9.8. mennessä laskennoista oli saatu 901 riistakolmion tulokset, joten laskentojen suorittaminen onnistui erittäin hyvin. Lisäksi Ylä-Lapin riekkojen linjalaskennasta oli käytettävissä tulokset.

Esitys perustuu Suomen riistakeskuksen 9.8.2022 tekemään esitykseen metsäkanalintukantojen metsästysajoiksi metsästysvuonna 2022–2023. Esitys on muistion liitteenä. Rajoitusten valmistelussa on pyritty yksinkertaistamaan sääntelyä siten, että alueelliset rajaukset noudattavat lintukantojen tilan perusteella arvioituja mahdollisimman suuria yhtenäisiä alueita ja mikäli metsästysaikaa katsotaan tarpeelliseksi rajoittaa, käytetään

pääsääntöisesti joko yhden kuukauden (10.9.–10.10.), kahden kuukauden (10.9.–10.11.) tai kolmen kuukauden metsästysaikaa (10.9.–10.12.) tai rauhoitusta kokonaan.

Metsästysaikoja määrittäessään Suomen riistakeskus käytti riistakolmiolaskentatulosten analysoinnissa Itä-Suomen yliopiston ja Suomen riistakeskuksen kehittämää tietokonesovellusta, joka sisältää tilastollista mallinnusta ja antaa monipuoliset tiedot lintukantojen kehityksestä. Käytettävä kanalitulosovellus tuottaa luotettavamman kuvan alueen lintukantojen kehityksestä kuin esimerkiksi riistakolmiot.fi sivustolla esitetyt riistanhoitoyhdistyskohtaiset pelkistetyt tiedot antavat.

3 Metsästyksen rajoittaminen ja kieltäminen metsästysvuonna 2022–2023

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin metson, teeren, pyyn ja riekon metsästyksen Suomen riistakeskuksen esityksen mukaisesti metsästysvuonna 2022–2023. Osalla lajeista ja alueista metsästyksen kiellettäisiin kokonaan ja osalla metsästysaikaa lyhennettäisiin.

Metson metsästysasetuksen mukaista metsästysaikaa ei lyhennettäisi lainkaan Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa, Kainuun maakuntaan kuuluvissa Hyrynsalmen, Kuhmon, Paltamon, Puolangan, Ristikjärven ja Suomussalmen kunnissa, Lapin maakuntaan kuuluvissa Inarin, Kemijärven, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken ja Sodankylän kunnissa sekä Pohjois-Savon maakuntaan kuuluvissa Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran, Rautalammin, Siilinjärven, Suonenjoen, Tervon, Tuusniemen ja Varkauden kunnissa. Tällä alueella olisi siten sallittu myös urosmetson talvimetsästyksen 10.-31.1. Muualla maassa metsästysaikaa lyhennettäisiin pääosin joulukuun tai marraskuun 10 päivään saakka. Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa metson metsästyksen kiellettäisiin kokonaan.

Teeren metsästysasetuksen mukaista metsästysaikaa ei lyhennettäisi lainkaan Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon maakunnissa sekä Lapin maakunnassa lukuun ottamatta Enontekiön ja Utsjoen kuntia. Tällä alueella olisi siten sallittu myös urosteeren talvimetsästyksen 10.-31.1. Muualla maassa metsästysaikaa lyhennettäisiin pääosin marraskuun 10 päivään saakka. Teeren metsästyksen kiellettäisiin kokonaan Varsinais-Suomen maakunnassa.

Pyyn metsästysaikaa lyhennettäisiin laajalla alueella Pohjois-Suomessa sekä Keski-Suomessa päättymään marraskuun 10 päivään saakka. Pääosassa maata pyyn metsästysaika olisi metsästysasetuksen sallima 10.9.-10.12. Pyyn metsästyksen kiellettäisiin kokonaan Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnissa.

Riekon metsästyksen kiellettäisiin kokonaan keskisen Suomen maakunnissa, Kainuussa lukuun ottamatta Puolangan ja Suomussalmen kuntia, Pohjois-Pohjanmaan eteläosissa ja osassa Lapin maakuntaa.

1 §

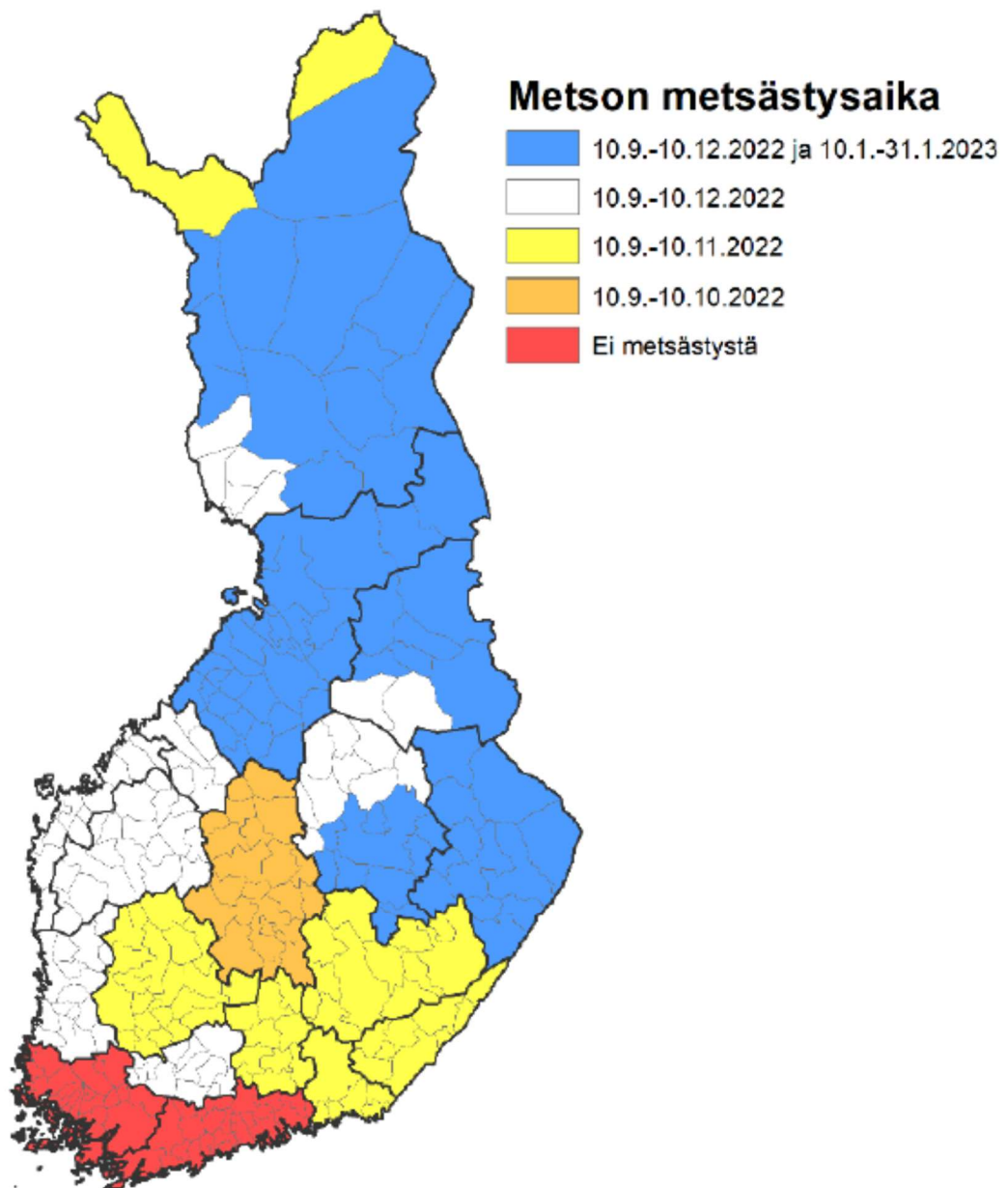
Metson metsästyksen

Ensimmäisessä momentissa kiellettäisiin kokonaan Metson metsästyksen Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa.

Toisessa momentissa lyhennettäisiin metson metsästysaikaa siten, että metsästysaika olisi 10.9.-10.10. Keski-Suomen maakunnassa.

Kolmannessa momentissa lyhennettäisiin metson metsästysaikaa siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.11. Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Pirkanmaan ja Päijät-Hämeen maakunnissa sekä Lapin maakuntaan kuuluvissa Enontekiön ja Utsjoen kunnissa.

Neljännessä momentissa kiellettäisiin urosmetsön talvimetsästys kokonaan tammi-kuussa 2022 Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakunnissa, Kainuun maakuntaan kuuluvissa Kajaanin ja Sotkamon kunnissa, Lapin maakuntaan kuuluvissa Enontekiön, Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan, Tornion, Utsjoen ja Ylitornion kunnissa sekä Pohjois-Savon maakuntaan kuuluvissa Iisalmen, Keiteleen, Kiuruveden, Lapinlahden, Pielaveden, Rautavaaran, Sonkajärven, Vesannon ja Vieremän kunnissa.

2 §

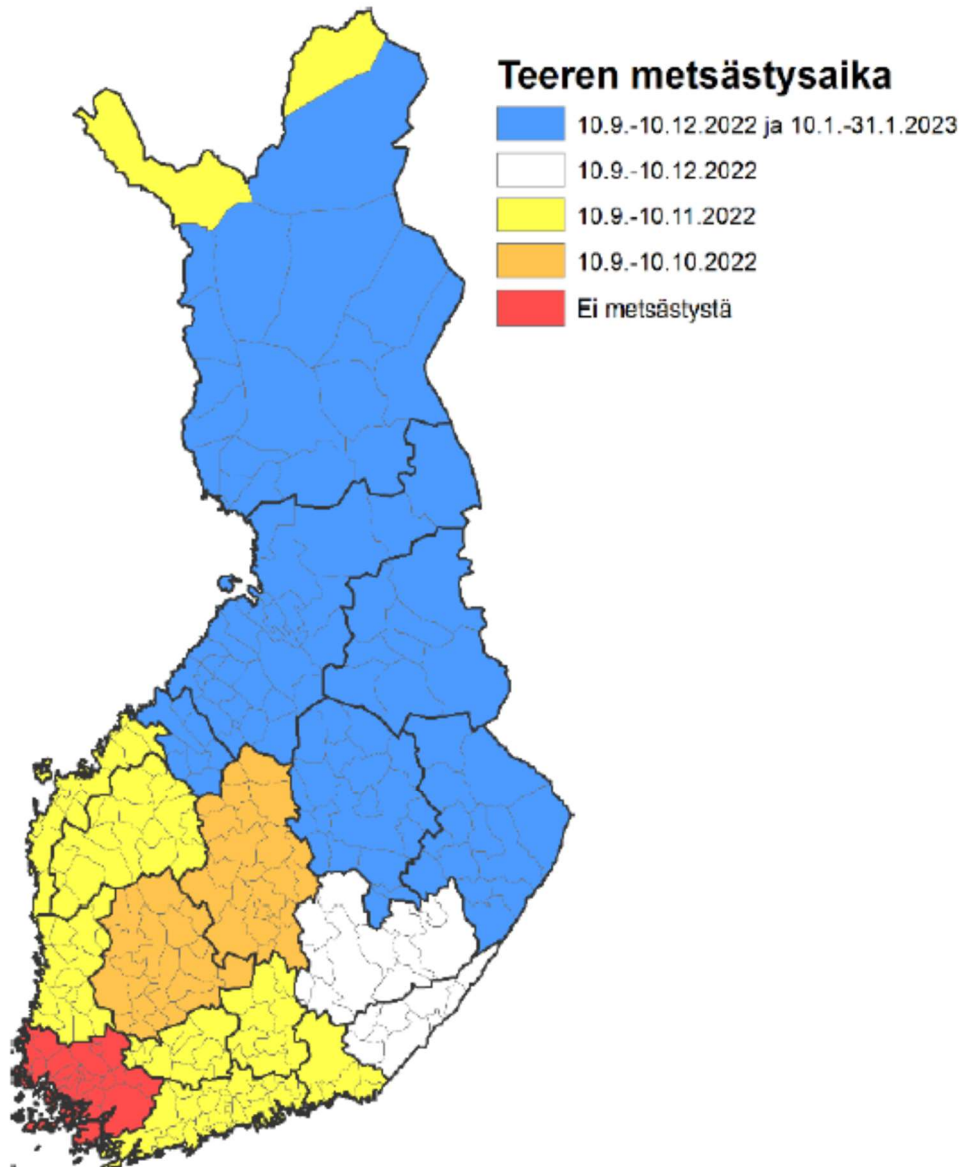
Teeren metsästys

Ensimmäisessä momentissa kiellettäisiin kokonaan teeren metsästys Varsinais-Suomen maakunnassa.

Toisessa momentissa lyhennettäisiin teeren metsästysaikaa siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.10. Keski-Suomen ja Pirkanmaan maakunnissa.

Kolmannessa momentissa lyhennettäisiin teeren metsästysaika siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.11. Etelä-Pohjanmaan, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson, Pohjanmaan, Päijät-Hämeen, Satakunnan ja Uudenmaan maakunnissa sekä Lapin maakuntaan kuuluvissa Enontekiön ja Utsjoen kunnissa.

Neljännessä momentissa kiellettäisiin urosteeren talvimetsästys kokonaan tammi-kuussa 2022 Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakunnissa sekä Lapin maakuntaan kuuluvissa Enontekiön ja Utsjoen kunnissa.

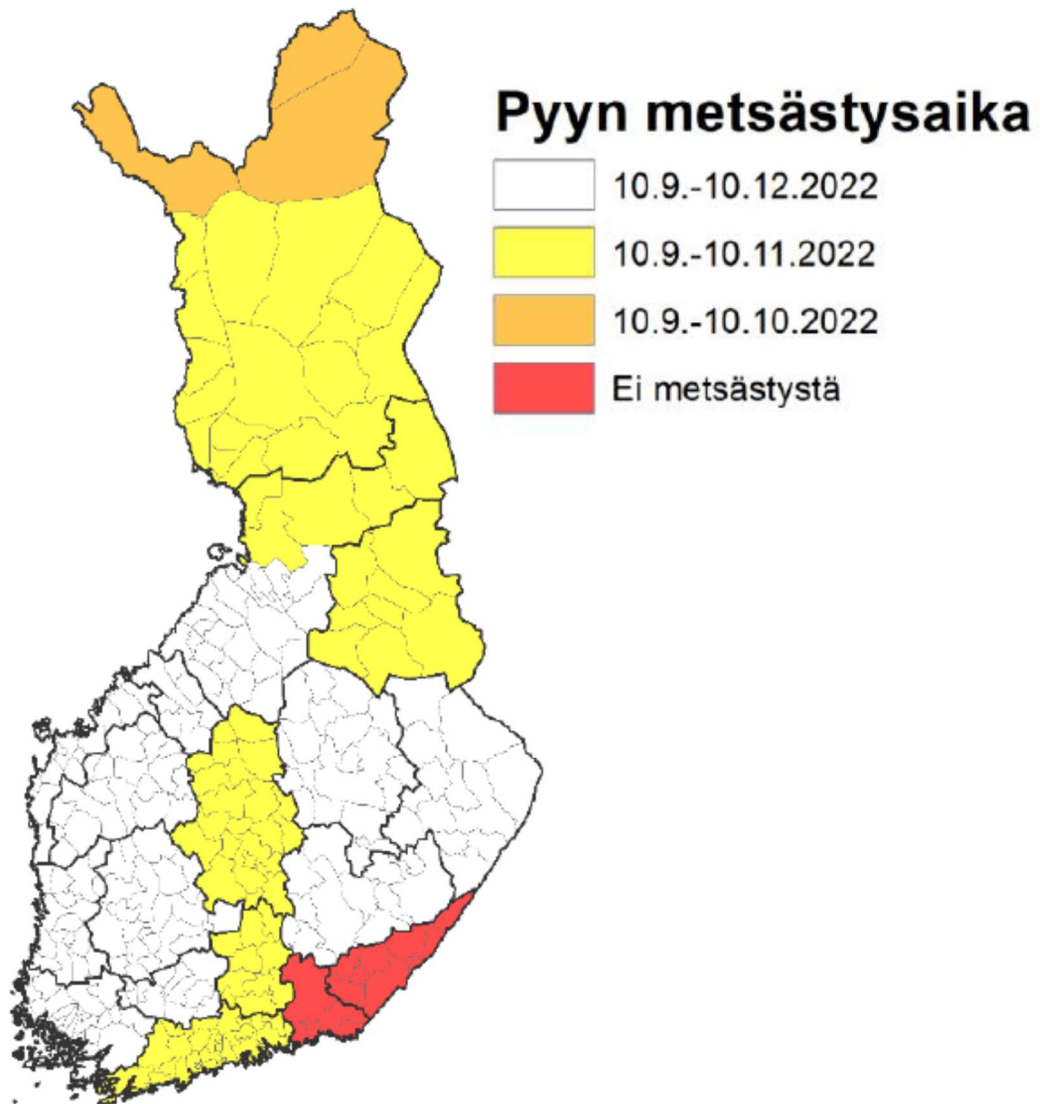
3 §

Pyyn metsästys

Ensimmäisessä momentissa pyyn metsästys kiellettäisiin kokonaan Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnissa.

Toisessa momentissa lyhennettäisiin pyyn metsästysaika siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.10. Lapin maakuntaan kuuluvissa Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa.

Kolmannessa momentissa lyhennettäisiin pyyn metsästysaikaa siten, että metsästysaika olisi 10.9.–10.11. Kainuun, Keski-Suomen, Päijät-Hämeen ja Uudenmaan maakunnissa, Lapin maakuntaan kuuluvissa Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kunnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvissa Iin, Kuusamon, Oulun, Pudasjärven ja Taivalkosken kunnissa. Muualla maassa pyyn metsästysaika olisi 10.9.–10.12.

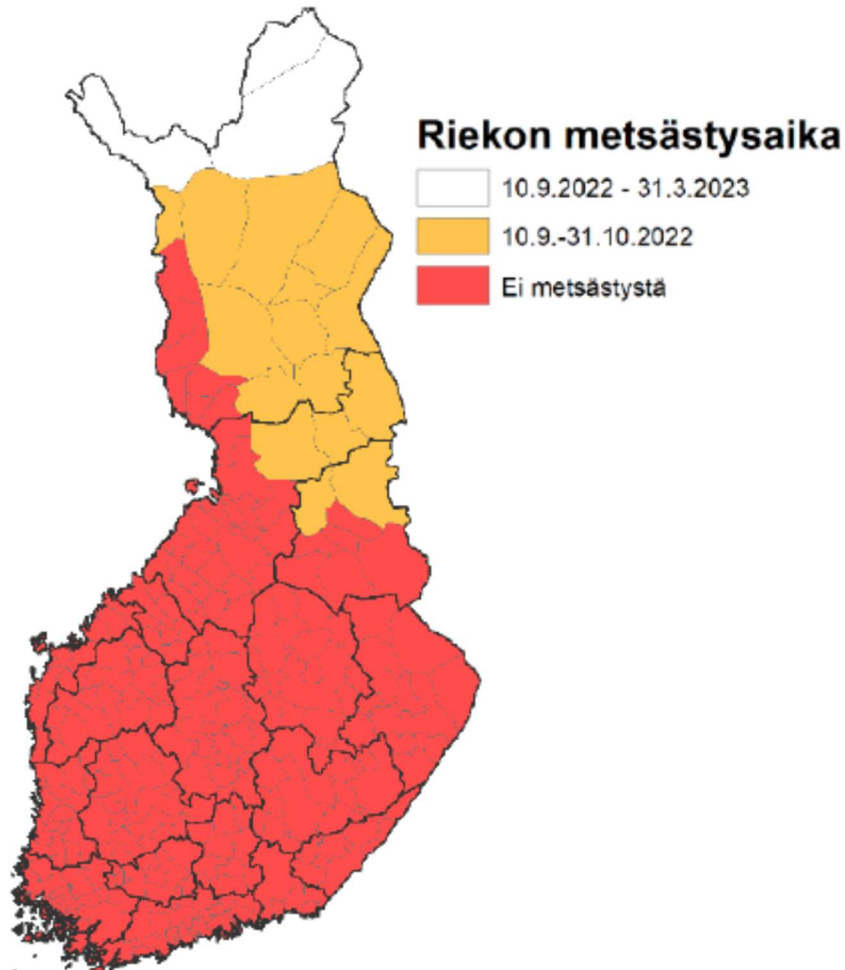

4 §

Riekon metsästys

Pykälässä kiellettäisiin riekon metsästys kokonaan Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnissa, Kainuun maakunnassa lukuun ottamatta Puolangan ja Suomussalmen kuntia, Lapin maakunnassa lukuun ottamatta Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kittilän, Muonion, Pelkosenniemen, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Sodankylän ja Utsjoen kuntia sekä Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa lukuun ottamatta Kuusamon, Pudasjärven ja Taivalkosken kuntia.

Lapin maakuntaan kuuluvissa Kemijärven, Kittilän, Muonion, Pelkosenniemen, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken ja Sodankylän kunnissa, Kainuun maakuntaan kuuluvissa Puolangan ja Suomussalmen kunnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvissa Kuusamon, Pudasjärven ja Taivalkosken kunnissa riekkoja voidaan metsästä metsästysasetuksen mukaisesti 10.9.-31.10. välisenä aikana ja Ylä-Lapissa normaalisti 10.9.2022–31.3.2023 välisenä aikana.

4 Esityksen vaikutukset

Esitetyt metson, teeren, pyyn ja riekon metsästysajan lyhentämiset lopusta vähentäisivät merkittävästi syksyn metsästyskauden aikana saaliiksi saatavien lintujen määrää kyseisillä alueilla, verrattuna tilanteeseen, että asetusta ei annettaisi. Metsästysasetuksessa rauhoitusaikoja on kuitenkin vuonna 2018 muutettu siten, että erityisen hyvinä lintuvuosina voidaan sallia myös urosmetson ja urosteeren talvimetsästystä. Teerellä ja metsolla metsästysaika jatkuisi suuressa osassa maata 10. joulukuuta saakka ja lisäksi myös urosmetson ja urosteeren talvimetsästyksen aikaa sallittaisiin Pohjois- ja Itä-Suomessa laajalla alueella.

Suomessa tehdyssä tutkimuksissa ja selvityksissä on todettu metsästyksen painottuvan selvästi metsästyskauden alkupuolelle. Metso- ja teerisaaliista lähes 80 % on saatu saaliiksi ensimmäisen kuukauden aikana (Metsästäjä-lehti 3/2020). Loppukauden

saalis on poikkeuksetta ollut huomattavasti pienempi kuin alkukauden saalis. Toisaalta myöhemmin syksyllä ja talvella saaliiksi päätyy todennäköisemmin luontaisesta kuolleisuuden välttäneitä vanhempia lintuja, jotka ovat arvokkaampia kannan lisääntymisen kannalta.

Suomen riistakeskuksen esityksen mukaan lyhennykset metsästysaikoihin on syytä tehdä aina loppupäästä, jolloin pyynti saadaan painotettua nuoriin lintuihin. Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan metson, teeren tai pyyn metsästysajan tulisi olla syksyllä yksi, kaksi tai kolme kuukautta riippuen lintulajin kannan kehityksestä alueella. Lisäksi hyvässä kehitystilanteessa voitaisiin sallia urosmetson tai -teeren metsästys tammikuussa. Vastaavasti erittäin huonossa tilanteessa laji olisi syytä rauhoittaa alueella kokonaan.

Urosmetsoa ja -teertä voitiin metsästää tammikuussa 2020, 2021 ja 2022 rajatuilla alueilla ensimmäisen kerran vuosina 2014 ja 2018 tehtyjen asetusmuutosten jälkeen. Metsähallituksen lupametsästäjiltä keräämän saalispalautteen perusteella metsästysvuoden 2019–2020 tammikuun metsästyksessä saaliiksi saatiin vajaa 200 metsoa ja reilut 200 teertä. Saalistiedon perusteella tammikuun metsästyksen vaikutus lintukantoihin oli todennäköisesti pieni.

Riekon metsästyksen kieltäminen kokonaan Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnissa sekä pääosassa Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntia ja Lapin lounaisosissa muuttaisi aiempaa metsästyskieltoalueen rajausta siten, että metsästysalue laajenisi yhtenäiselle alueelle, jolla riekkokanta on vahvistunut 7 vuoden jaksolla. Esitys estää metsästyksen kantaa heikentävän vaikutuksen harvan kannan alueella kokonaan ja lisää todennäköisyyttä, että harvan kannan kasvu jatkuisi, verrattuna tilanteeseen, että asetusta ei annettaisi ja metsästys olisi sallittua lokakuun loppuun saakka. Riekon metsästyksen salminen Lapin maakuntaan kuuluvissa Kemijärven, Kittilän, Muonion, Pelkosenniemen, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken ja Sodankylän kunnissa, Kainuun maakuntaan kuuluvissa Puolangan ja Suomussalmen kunnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvissa Kuusamon, Pudasjärven ja Taivalkosken kunnissa lisää kantaan kohdistuvaa painetta tällä alueella, mutta sen ei arvioida vaarantavan kanta, koska kanta on pääsääntöisesti kasvanut alueella viimeisen 7 vuoden jaksolla.

Asetuksen arvioidaan mahdollistavan jonkin verran edellistä vuotta suuremman kokonaissaaliin ja myös suuremman saaliin talvimetsästyksessä. Koska kanalintukannat kasvoivat pääsääntöisesti edelleen edellisvuoden vahvalta tasolta, voidaan verotusasetusta nostaa kannan kasvun vaiheessa, eikä metsästyksen lisäämisen arvioida vaarantavan kantoja.

Esityksen arvioivan mahdollistavan metsäkanalintujen metsästyspäivien merkittävän lisääntymisen ja siten riistatalouden tuottaman hyvinvoinnin lisääntymisen. Asetus mahdollistaa myös metsästysmatkailun aluetaloudellisen vaikutuksen kasvun varsinkin tammikuussa.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä yhteistyössä Suomen riistakeskuksen kanssa esitys maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi metson, teeren, pyyn ja riekon metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2022–2023. Valmistelussa käytettävissä oli 901 riistakolmion tulokset sekä Ylä-Lapin riekkojen linjalaskennan tulokset. Esitys metsästyksen kielloista perustuu Suomen riistakeskuksen 9.8.2022 ministeriölle toimittamaan esitykseen.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: ympäristöministeriö, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, Saamelaiskäräjät, Suomen ympäristökeskus, Metsähallitus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Maanomistajain liitto – Jordägarnas förbund ry, Suomen Luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi, BirdLife Suomi ry, Suomen Metsästäjäliitto ry, Natur och Miljö r.f., Luonto-Liitto, Suomen Kennelliiton metsästyskoiratyöryhmä, Suomen Pystykorvajärjestö ry, Saksanseisojakerho ry, Kanakoirakerho ry, Metsästysspanielit ry sekä Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry.

Suomen riistakeskus järjestää riistanhoitoyhdistyksille sähköisen kyselyn, jonka kautta riistanhoitoyhdistyksiä pyydetään antamaan lausuntonsa.

Lausunnoissa todettiin seuraavaa:

Suomen riistakeskus lausuu, että asetuseruonnos perustuu Suomen riistakeskuksen 9.8.2022 tekemään esitykseen metson, teeren, pyyn ja riekon metsästyksen rajoittamisesta. Esityksen antamisen jälkeen Suomen riistakeskukselle ei ole tullut uutta, niin merkittävää tietoa, joka antaisi aiheutta muuttaa asetuseruonnoksessa esitettyjä rajoituksia. Suomen riistakeskuksella ei ole siten huomauttamista asetus- tai muistioluonnosten asiassisältöön.

Metsähallitus pitää maa- ja metsätalousministeriön esitystä hyvin perusteltuna ja kannatettavana. Esitetyt metsästysajat pohjautuvat tuoreisiin riistalaskentatietoihin ja huomioivat erittäin hyvin alueelliset erot lintukannoissa. Metsäkanalintukannat ovat olleet nousussa viimeisen viiden vuoden ajan ja ovat nyt keskimääräistä pitkänajan lintukantaa vahvemmat. Asetuseruonnoksessa esitetyillä metsästysajoilla ei vaaranneta metsäkanalintukantoja ja niiden elinvoimaisuutta. Metsähallituksen lupametsästäjiltä keräämän saalispalauteaineiston perusteella urosteeren ja urosmetson tammikuun metsästyksen saalis ja verotusaste jäävät hyvin pieniksi. Tammikuun teeren ja metson metsästysmahdollisuus ei kerätyn aineiston perusteella vaaranna lintukantoja, mutta tuo hyötyjä syrjäseutujen aluetalouteen sekä kannustaa metsästäjäkuntaa liikkumaan luonnossa myös sydäntalven aikaan. Metsähallitus näkee myös tammikuuisen urosteeren ja -metson metsästämisestä tarjoamisen kansalaisille laajoilla alueilla, kuten asetuseruonnossa esitetään, hyvin kannatettavana.

Suomen ympäristökeskus lausuu, että metso- ja teerikoiraiden talvinen latvametsästyksellä ollaan sallimassa aiempaa laajemmilla alueilla metsästysvuonna 2022–2023. Perusteluna esitetään sekä metson että teeren kohdalla, että näillä alueilla pitkäaikainen kehityssuunta on pääosin nouseva ja tiheys tarkastelujakson keskimääräistä tasoa korkeampi. Tarkastelujakso alkaa vuodesta 1989, eikä se kata kummankaan lajin kohdalla historiallista noin 70 prosentin taantumaa, joka tapahtui 1960-luvulta 1990-luvulle. Metsot ja teeret käyttävät lyhyet talvipäivät tehokkaasti ruokailuun ja metsästyksen

aiheuttama häirintä voi vaikeuttaa lintujen ravinnonhankintaa merkittävästi. Talvella tapahtuva metsästys ei myöskään kohdistu nuoriin lintuihin, kuten metsästyskauden alussa, syksyllä tapahtuva metsästys. Talvinen latvametsästys aiheuttaa lajeille suhteellisesti enemmän haittaa kuin syyskaudella tapahtuva metsästys, eikä sitä tulisi sallia. Teeret ruokailevat lyhyen talvipäivän aikana niille sopivissa koivuissa. Metsästys karkottaa ruokailevat linnut pitkäksi aikaa eivätkä ne välttämättä löydä korvaavaa ruokailupaikkaa. Urosteerien talvimetsästys haittaa siten myös naaraita ja laskee niiden kykyä selvitä ankarissa talviolosuhteissa, jossa ne joutuvat syömään jäähyhmäisiä koivunurpuja. Pitkän ajan taantumien ja kannan tuottavaan osaan kohdistuvan metsästyksen valossa teeren talvimetsästystä ei ole syytä sallia metsästyskaudella 2022–2023. Riekkokannat ovat edelleen suurimmalla osalla nykyisestä esiintymisalueesta alhaiset ja alueelliset metsästysrajoitukset ja kiellot ovat tarpeen, kuten asetusluonnoksessa esitetään. Asetusluonnoksessa esitetyt metsästyskiellot ja -lyhennykset pyynn metsästyskauteen ovat linjassa kannan tiheyden muutoksen kanssa.

Ympäristöministeriö lausuu, että laskentojen perusteella kaikkien neljän metsäkanalintulajin kannat ovat yleisesti ottaen jatkaneet edellisvuosien vahvalla tasolla. Vaikka kannat ovat olleet pääasiassa nousussa, on metsäkanalintujen nykyisten kannankokojen taustalla historiallisia laskuja sekä luontaisia kannanvaihteluja. Nämä on otettava huomioon ja metsästystä on tarvittaessa rajoitettava. Pynn ja riekon kannat ovat edelleen harvoja tietyssä osassa maata ja asetusluonnoksessa esitetyt rajoitukset sekä pynn että riekon metsästykselle ovat siksi perusteltuja. Myös metson metsästyksen kieltäminen Varsinais-Suomessa ja Uudellamaalla on perusteltua. Pitkän ajan taantumien ja lajien talvisen ravinnonhankinnan haastavuuden vuoksi sekä metson että teeren talvimetsästystä (mukaan lukien latvametsästystä) ei tule sallia metsästyskaudella 2022–2023. Lopuksi ympäristöministeriö huomauttaa, että lausunnon antamiseen asetusluonnoksesta on varattu aikaa vain viikko eli käytännössä yksittäisiä päiviä. Huolimatta kiireestä saada asetus voimaan, on annettu lausuntoaika kohtuuttoman lyhyt.

Suomen Metsästäjäliitto ry lausuu, että ajantasainen riistatieto on Metsästäjäliiton mielestä erinomainen perusta metsästyksen säätelylle. Kuultuaan piirejään asiassa liitto pääosin tukee asetus esitystä. Metsästäjäliitto pitää merkittävänä riistantutkimuksen ja metsästäjien yhteistyön saavutuksena, että Suomen riistakolmiolaskentaverkosto on kattava ja riistahallinnolla on käytettävissä hyvät tiedot kanalintukantojen kehityksestä. Lisäksi suomalaisesta metsästyksestä yleensä ja riistasaaliista on saatavilla verrattain hyvin riittävän luotettavaa tietoa. Kuten riistakeskuksen ministeriölle tekemässä esityksessä todetaan, kattavat riistatietoaineistot antavat erinomaiset mahdollisuudet säätää tarkoituksenmukaiset metsästysajat metsäkanalintulajeille kullekin alueelle tuoreen, ajantasaisen tiedon pohjalta.

Metsästäjäliiton Varsinais-Suomen piirin käsityksen mukaan alueella teerikanta on kuitenkin tehtyjen havaintojen perusteella selvästi vahvistunut edelliseen vuoteen verrattuna. Rauhoitusesitys selittynee vähäisillä laskettujen riistakolmioiden määrällä Varsinais-Suomessa, mikä heikkous toki tulisi saada liiton mielestä jatkossa kohenettua. Metsästäjäliitto ei näe piiriltään saamiensa tietojen perusteella syytä teeren rauhoittamiselle kokonaan Varsinais-Suomen alueella ja esittää, että teeren metsästysaika piirin alueella on sama maltillinen metsästysaika kuten viime vuonna eli 10.9.- 9.10. Lisäksi Keski-Suomen maakunnan osalta Metsästäjäliitto esittää sekä metsolle että teerelle metsästysajaksi 10.9. - 10.11. Liitto katsoo, että riistakolmiolaskennoilla todennetuilla Keski-Suomen teeri- ja metsotiheyksillä kahden kuukauden metsästysaika

on lajeille kohtuullinen, perusteltu ja myös paremmin linjassa muihin maakuntiin esitettyihin metson ja teeren metsästysaikoihin nähden.

Suomalaisen perinteisen metsästyskulttuurin osalta merkittävää on, että urosteeren ja urosmetson talvimetsästystä esityksen mukaan ollaan salli-massa nyt neljättä kertaa vuosikymmeniin tammikuussa 2022. Edellisten metsästyskausien kokemusten perusteella voidaan perustellusti todeta, että talvimetsästys on lyhyen päivän ja muiden olosuhteiden johdosta niin vaativaa, ettei se oikein toteutettuna vaarana kanalintukantojen kestävyyttä.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry lausuu, että esitys on hyvin valmisteltu ja perustuu tuoreisiin riistakolmioiden laskentatietoihin. MTK kannattaa tehtyä esitystä.

Birdlife Suomi ry katsoo, ettei kahta kuukautta pidempiä metsästysaikoja voida sallia kuin kannan ollessa poikkeuksellisen hyvän. Heikon tai laskevan kannan tilanteessa lajit on joko rauhoitettava tai rajoitettava metsästysaika enintään kuukauteen. Talviaikainen metsästys ei ole hyväksyttävää missään olosuhteissa. Esittää metson metsästyksen kieltämistä Keski-Suomessa kokonaan. Kannan heikon tilan johdosta Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Pirkanmaan ja Päijät-Hämeen maakunnissa metson metsästysaika voi olla korkeintaan 1 kuukausi. Esittää metson metsästysajaksi Kanta-Hämeessä korkeintaan 1 kuukautta ja Satakunnan, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntiin sekä Kainuun maakunnan eteläosiin ja Pohjois-Savon maakunnan pohjoisosiin korkeintaan kahden kuukauden metsästysaika. Esittää koko Pohjois-Savon alueelle metson metsästysajaksi korkeintaan kaksi kuukautta, ja muilla esityksen mukaisen pisimmän metsästysajan alueille enintään kolme kuukautta. Metson talvimetsästystä ei tule sallia missään osassa Suomea.

Esittää teeren metsästyksen Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Satakunnan ja Uudenmaan maakuntiin korkeintaan 1 kuukauden metsästysaika. Savoon ja Etelä-Karjalaan esittää korkeintaan kahden kuukauden mittaista metsästysaika. Korkeintaan kolmen kuukauden metsästysaika voi olla hyväksyttävissä kaikkein vahvimman kannan alueille, mutta teeren talvimetsästystä ei pidä sallia missään osassa Suomea. Vähälukuisen kannan turvaamiseksi metsästysajan tulisi olla Kolarin, Muonion ja Inarin kunnissa yhtenevä Enontekiön ja Utsjoen kuntien kanssa ollen korkeintaan 1 kuukausi. Esittää, että pyyn metsästysajan tulee olla korkeintaan 1 kuukausi Päijät-Hämeen ja Uudenmaan maakunnissa.

Pyyn metsästysajan tulee olla pääosin korkeintaan 2 kuukautta ja Kanta-Hämeessä, missä pyy on taantunut selvästi, korkeintaan 1 kuukausi. Suomessa vaarantuneeksi luokitellun, sekä ilmastonmuutoksen että suolin ympäristöjen heikkenemisen uhkaaman riekon metsästys esitetään kiellettäväksi suurella osalla Suomea. Tämä on oikea ja vastuullinen toimenpide.

Riekkokannan pitkäaikaisesta taantumisesta huolimatta metsästysaluetta on viime vuosina pikkuhiljaa laajennettu Itä- ja Pohjois-Lapin eteläpuolelle, mille ei ole perusteita. Esimerkiksi metsästysalueeseen nyt asetusluonnoksessa sisällytetyissä Puolangan, Suomussalmen ja Kemijärven kunnissa riekkotiheydet ovat pääsääntöisesti erittäin pieniä ja laskivat edellisvuodesta. Vaikka lyhyt aikasarja voikin osoittaa riekkokannan kasvaneen, on tarpeen huomata, että aikasarjat ovat syklisen kannanvaihtelun

omaavilla lajeilla erittäin herkkiä sarjan aloitusvuoden vaikutukselle. Esimerkiksi seitsemän vuoden aikasarja alkaa tällä hetkellä edellisistä pohjavuosista 2016-2017, ja tämän perusteella on helppo esittää riekkokannan kasvaneen, vaikka pitkäaikainen suuntaus olisi selvästi laskeva. Katsomme, että riekon metsästys voidaan sallia vain vahvan kannan alueilla Itä- ja Pohjois-Lapissa, koska etelämpänä lajin taantuminen on myös metsästyksestä riippumattomista syistä todennäköistä ja laskenta-aineisto ei tue näkemystä kannan elpymisestä. Asetusluonnoksessa ei käsitellä lainkaan kiirunan metsästystä, mikä on Ylä-Lapissa sallittu ajalla 10.9.—31.3. Suomen kiirunakanta on pieni (keskikannaksi arvioidaan 7 000 paria) ja sen kehitys tunnetaan puutteellisesti. Kiiruna on Suomessa selkeimmin ilmastonmuutoksen uhkaamia lintulajeja, ja kannan hiipuminen lähitulevaisuudessa siksi varsin todennäköistä. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti kiirunan metsästystä on tarpeen rajoittaa.

Maanomistajain Liitto – Jordägarnas Förbund ry pitää kannatettavana tavoitetta metsäkanalintujen kantojen säilymisestä hyvällä tasolla riittävän pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Katsoo, että esitysluonnos tukee tätä tavoitetta.

Suomen Luonnonsuojeluliitto ry lausuu, että yleisesti ottaen metsäkanalintujen kannat ovat alueellisesti pohjoisessa ja idässä paremmassa kunnossa kuin etelässä ja lännessä. Pitkällä aikavälillä kannat ovat pohjoisessakin heikommalla kuin menneinä vuosikymmeninä. Siksi metsästystä tulee yhä rajoittaa varovaisuusperiaatteella kantojen elvyttämiseksi alueellisesti ja ajallisesti. Alueellisia rajoituksia esityksessä on varsinkin eteläisimmässä Suomessa. Ne ovat kannatettavia. Ajallisesti monet metsästysajat ovat liian pitkiä. Kanalintukantoja voisi vahvistaa helpoiten muuttamalla esitetyt kolmen kuukauden metsästysajat kahdeksi kuukaudeksi ja kahden kuukauden ajat yhdeksi kuukaudeksi. Erityinen ongelma on metson ja teeren talvipyynti. Se kohdistuu kannan pesintään valmistautuvaan pääomaan sen ollessa heikommillaan ja lyhyinä talvipäivinä kovimmillaan. Tämä talvipyynti tulee kieltää. Vaarantuneen riekon metsästysalue tulee rajoittaa vain kannan vahvimille alueille Pohjois- ja Itä-Lapissa. Lisäksi riekon pyyntiä tulee rajoittaa Ylä-Lapissa – kuten myös kiirunan metsästystä – myös uhanalaisen tunturihaukkakannan tukemiseksi.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola kiinnittää huomiota ministeriön antamaan erittäin lyhyen lausuntoaikaan. Riekko on uhanalaisuusluokituksessa vaarantunut. Liitto muistuttaa ilmaston lämpenemisen tuomista tulevaisuuden haasteista Suomen riekkokannalle. Ministeriön tulisi suunnata resurssia riekolle soveltuvien elinympäristöjen säilyttämiseen ja ennallistamiseen. Riekon metsästyksessä olisi syytä luopua kokonaan kunnes kannat ovat varmuudella sellaiset, että ne kestävät verotuksen. Metsäkanalintujen metsästyksessä saaristo tulisi rauhoittaa kokonaan. Metsäkanalinnut ovat paikkalintuja, jolloin alhaisen kannan alueilla tapahtuva korjautuminen on suhteellisen hidasta, ellei runsaamman kannan alueilta ole saatavilla täydennystä. Ministeriön tulisi huomioida myös nykyistä paremmin tehometsätalouden ja turvetuotannon vaikutukset kanalintukannoille, läheskään kaikkia soidinpaikkoja ei huomioida asianmukaisesti. Myös asetusmuistiossa todetaan, että metsästysaikojen pidentäminen vaikuttaa loppukauden saaliin rakenteeseen, jolloin saaliiksi päätyy vanhoja, lisääntymiselle arvokkaita yksilöitä. Tällaisen saalisrakenne, vaikka vähäisempänäkin, ei ole metsästyslain 20 § mukaista kestävä metsästystä. Samoin talvimetsästyksessä tulisi juuri tästä syystä luopua. Asetusmuistiossa ei ole minkäänlaisia luotettavia esityksiä kuluneiden vuosien kanalintusaaliista. Ministeriön tulisi velvoittaa myös ilmoittamaan saalis, jotta siitä voitaisiin kerätä edes auttavasti luotettavaa tilastoa.

Riistanhoitoyhdistyksistä (yhteensä 282) lausuntopyyntöön vastasi yhteensä 44 riistanhoitoyhdistystä. Yhteensä 37 riistanhoitoyhdistystä ei esittänyt huomauttamista tai kannatti esitystä.

Enontekiön RHY esittää metson, teeren, pyyn, riekon ja kiirunan metsästyksen aloitusajankohdaksi 20.9. Esittää, että pohjoisessa lintujen pesintä on jopa kaksi viikkoa myöhemmin kuin eteläisessä ja keskisessä Suomessa. Tämän vuoksi poikaset ovat vielä hyvin pieniä, joinakin vuosina jopa melkein lentotaidottomia. Normaalistikin ne ovat vielä kehittymättömiä elämään ilman emolintuja ja selvästi pienempiä kuin emolinnut, eivätkä näin valmiita riistaksi. Kun tällaisia poikueita hajotetaan joutuvat ne myös helpommin petojen ruoaksi. Toinen peruste sille, että esitämme pyynnin alkamisajankohdan siirtoa on kanalintuja metsästävien ja hirvenpyytäjien väliset ristiriidat metsästysalueista. Hirvenpyynnissä kiimarauhoitus alkaa 20.9. ja kanalinnustus tulisi aloittaa aikaisintaan silloin, jotta välttyttäisiin näiltä riidoilta.

Kajaanin RHY kyseenalaistaa, miksi Kajaanissa ei metson talvipyyntiä ole sallittu. Esimerkiksi Sotkamon tilanne näyttää tilastoissa heikolta, mutta mielestämme Kajaani ei erotu muista missään kohdassa. Ainostaan metsokannan muutos viimevuodesta on vain yksi prosentti, mutta muut kohdat kestää mielestämme vertailun Kainuuseen yleensä.

Kemijärven RHY lausuu, että Kemijärven rhy:n alueen riistakolmiolaskennoissa 2022 riekon kokonaistiheys on vain 0,8. Trendi on ollut laskeva viimeiset 3 vuotta, kanta on laskenut reilusti yli 50 % edellisestä alueemme riekkokantojen huipusta 2019, joten riekkokannan kohdalla ollaan alueellamme selkeästi menossa kohti 7 vuoden kantavaihtelun syklin pohjaa. Riistanhoitoyhdistys yhteisenä lausuntonaan toteaa, että näkemyksemme mukaan noin pieni kanta ei voi millään mahdollistaa kestävä metsästystä ja vähäinenkin metsästys kohdistuu merkittävässä määrin myös tuottaviin yksilöihin. Riistanhoitoyhdistys esittää lausuntonaan riekon rauhoittamista Kemijärven alueella 2022.

Ruoveden RHY lausuu, että metson ja teeren metsästysajan loppuminen tulisi pitää Pirkanmaalla samana eli päättyä 10.11.2022. Molempien lintujen kanta kestää metsästyksen ja on mielekästä metsästyksen kannalta, että niillä ovat samat metsästysajat. Tämä poistaa vahingossa väärän saaliin ampumismahdollisuuden varsinkin emolintujen osalta ja tuo siten turvallisuutta metsästyksen.

Sallan RHY esittää, että urosmetson ja urosteeren ns. latvalinnustusajaksi riittää 20.1 - 31.1.2023. Perustelut: lintukannan säästäminen. Jos vähäluminen talvi, niin autoa käytetään sumeilematta hyödyksi. Ajellaan metsäautoteitä ja käydään ampumassa autosta havaitut linnut. Myös moottorikelkan käytöstä pyynnin apuna on havaintoja.

Vehkalahden-Haminan RHY esittää, että pyyn metsästysaika Kaakkois-Suomessa pitäisi olla vähintään 10.9.-10.10. Tämän hetkinen (17.8.2022) pyytiheys on 4,9 lintua/km² on suurempi kuin vuonna 2020, jolloin metsästys oli sallittua kuukauden ajan. Pyy poikueet ovat tänä vuonna myös suuremmat kuin vuonna 2020, jolloin metsästys oli sallittua. Kaakkois-Suomessa metsästys tapahtuu metsästysyhdistysten tai seurojen alueilla, näillä on pääsääntöisesti metsäkanalintujen metsästykselle kiintiöt/rajoitukset.

Virtain RHY esittää, että metson ja teeren osalta metsästysajat voisivat Pirkanmaan alueella olla samat (joko 10.9. - 10.10.2022 tai sitten 10.9. - 10.11.2022). Virtain alueen osalta metsäkanalintujen metsästys on viime vuosina ollut maltillista, paikoin jopa vähäistä. Aikojen yhdenmukaisuus vähentäisi sekaannuksia ja helpottaisi aikojen muistamista.

6 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 10.9.2022.

Liite 1 Suomen riistakeskuksen esitys metsäkanalintujen metsästysajoiksi metsästysvuonna 2022–2023, 9.8.2022.